

Taustamuistio: Suomen Kustannusyhdistyksen hallitusohjelmatavoitteet 2015-2019

Suomi tarvitsee digisiirtymästrategian

Suomen Kustannusyhdistyksen (SKY) ehdottaa, että Suomelle laaditaan seuraavaan hallitusohjelmaan sektorirajat ylittävä digisiirtymästrategia. Digitalisaatio on koko yhteiskuntaamme mullistava prosessi. Se on mahdollisuus, johon meidän on tartuttava, jotta Suomi pysyy jatkossakin innovatiivisena ja uudistuvana teknologian ja koulutuksen kärkimaana.

SKY:N EHDOTUS HALLITUSOHJELMAKIRJAUKSEKSI

Suomesta rakennetaan digitaalisen toimintaympäristön edelläkävijämaa. Tätä varten toteutetaan kansallinen digisiirtymästrategia, jonka avulla mahdollistetaan oppilaille ja oppilaitoksille asteittain digitaalisen opiskelun hyödyntäminen.

Hallitus määrittelee digisiirtymästrategian toteuttamisen keskeiset tavat ja keinot. Näihin kuuluvat ainakin:

- Digitaalisen oppimisen edistäminen. Opetussuunnitelmien ja opetuksen kehittäminen, opetussisältöjen hankinta ja ylläpito sekä opettajien koulutus.
- Digitaalisten sisältöjen arvonnäkökulman laskeminen samalle tasolle kuin painettujen oppimateriaalien heti, kun se EU-lainsäädännön puitteissa on mahdollista.
- Oppilaiden digitaalisen tunnistautumisen järjestäminen.

KANSALLISTA STRATEGIAA TARVITAAN

Suomen hyvinvointi ja menestys kansakuntana on nyt ja tulevaisuudessa koulutettujen, vaativiin tehtäviin ja innovaatioihin kykenevien kansalaistensa varassa. Tästä syystä valtiolla on erityinen vastuu pitää huolta koulutusjärjestelmästä.

Vaikeat taloudelliset ajat edellyttävät erityisen harkittuja ja täsmällisiä toimenpiteitä. On kyettävä tekemään sekä korkean että paikallisen tason päätöksiä rivakasti ja toimeenpanemaan ne johdonmukaisesti.

Suomi on vielä koulutuksen kärkimaa, mutta esimerkiksi PISA-menestyksen tulevaisuus huolettaa. Koulujärjestelmämme pitää pystyä jatkossakin ehkäisemään syrjäytymistä sekä huolehtimaan siitä, että lapset ja nuoret saavat elämäänsä tasa-arvoiset mahdollisuudet. On aika tarttua toimeen, jos haluamme vaalia jatkossakin suomalaista osaamista, koulutusta ja oppimista – eli tulevaisuuden menestystä.

Meillä ei tällä hetkellä ole kansallista strategiaa siitä, miten oppiminen siirtyy digitaalisuuteen. On olemassa erilaisia hankkeita niin valtio-, kunta- kuin oppilaitostasollakin. On hankkeita, jotka kohdistuvat sisältöön, sekä hankkeita, jotka keskittyvät ainoastaan infrastruktuuriin. Kokonaisnäkemyksellinen johtajuus puuttuu. Paikallinen into ja innovatiivisuus valuvat osin hukkaan.

Meillä on erinomainen tilanne lähtöä luomaan kansallista strategiaa, sillä Suomessa on poikkeuksellinen luottamukseen perustuva toimintakulttuuri, erinomaiset koulutetut opettajat ja laadukkaat, kilpailun karaisemat oppimateriaalit. Koulutus ja opettajat nauttivat suurta arvostusta.

OPETUKSEN DIGITALISAATION ASKELMERKIT

Kansallisessa strategiassa digitaaliseen oppimiseen ja opetukseen siirtymiseksi on määriteltävä ne tavoitteet, joihin uudistuksella pyritään, sekä suunnitelma siitä, miten ja milloin näihin tavoitteisiin tulee päästä.

Opetuksen digisiirtymästrategian askelmerkit ovat:

- 1) **Tavoitteet:** Sen määrittely, mitä digitaalisuuteen liittyvää ja sen tuottama osaamista kouluasteiden päättäneiltä oppilailta edellytetään.
- 2) **Aikataulu:** Miten uudistus toteutetaan, milloin osaamista voi arvioida yhdenmukaisesti sekä miten portaittainen siirtyminen toteutetaan.
- 3) **Keinot:** Opetussuunnitelmien ja opetuksen kehittäminen, päätökset digitaalisten opetussisältöjen hankinnasta ja ylläpidosta sekä opettajien koulutuksesta.

Aikataulun on oltava täsmällinen ja realistinen määriteltyjen tavoitteiden saavuttamiseksi. Realistisuus tarkoittaa myös portaittaisuutta: missä järjestyksessä eri luokka-asteet tai oppiaineet ovat siirtymästrategian tavoitteiden asettamisen, toteutuksen ja arvioinnin piirissä. Portaittaisuus voidaan toteuttaa käytännössä kokeiluina, joiden tulokset huomioidaan seuraavissa vaiheissa.

Digitaalisten sisältöjen, välineiden ja palvelujen yhdenvertainen ja oppimista tukeva käyttö edellyttävät myös kansallisia infrastruktuuriratkaisuja, erityisesti oppilaiden digitaalisen tunnistautumisen ratkaisun.

Siirtymän edistämiseksi on tärkeä laskea digitaalisten sisältöjen arvonlisäverokanta samalla tasolle kuin painettujen oppimateriaalien heti, kun se EU-lainsäädännön puitteissa on mahdollista. Nyt paperisen oppikirjan arvonlisävero on 10 % ja digitaalisen oppimateriaalin 24 %.

TARVITAAN SELKEÄ ROOLITUS

Määrätietoinen ja tehokas strategian toteutus edellyttää, että sitä toteuttavilla tahoilla on selkeä käsitys tehtävästään ja roolistaan kokonaisuudessa.

Suomen uuden hallituksen tehtävänä on määrittää tavoitteet hallitusohjelmassa. Se antaa kokonaisu aikataulun, määrittää muiden toimijoiden tehtävät ja asettaa toteutukselle budjetin.

Opetus- ja kulttuuriministeriö tarkentaa ja konkretisoi hallitusohjelman tavoitteet. Se luo prosessille ja kullekin toimijalle aikataulun. Ministeriö liittyy aikatauluun myös omalle toteutusvastuulleen tulleet tehtävät, kuten kansalliseen palveluväylään liittyvän oppimisympäristön sekä oppilaiden digitaalisen tunnistamisen ratkaisun. Ministeriön vastuulla on vastata erityisesti infrastruktuurin rakentamisesta hallituksen linjauksia tukeviksi. Tämä edellyttää tiivistä yhteistyötä kuntien kanssa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön on perustettava heti hallitusohjelman laatimisen jälkeen työryhmä valmistelemaan opettajankoulutuksen ja opettajien täydennyskoulutuksen kehittämistä strategiaa tukevaksi. Sen toteutusaikataulu on sidoksissa siihen aikatauluun, jolla digitalisointi kouluasteilla päätetään toteuttaa. Opettajien koulutus tulee suunnata kaikille opettajille heidän digitaalisesta harrastuneisuudestaan riippumatta, ja sitä on annettava kaikkialla maassa.

Opetushallitus tarkentaa osaamisen arviointiperusteet sekä sen, mitä hallituksen asettama tavoite tarkoittaa oppilaiden osaamisessa kullakin luokka-asteella. Määrittelyn kohteena ovat esimerkiksi taidot hakea tietoa digitaalisessa ympäristössä, valmiudet toimia erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä ja rajapinnoissa sekä taidot tuottaa ja jakaa digitaalista sisältöä. Opetushallitus määrittää myös digitalisaation vaikutuksen kunkin oppiaineen erityiseen sisältöön, tavoitteisiin ja opetukseen.

Keskeistä on määrittää etenemisjärjestys. Ei ole mahdollista, että kaikki tarvittavat laitteet ylläpitöineen ja uudenlaisine sisältöineen olisivat heti kaikkien luokka-asteiden käytössä. Opetushallituksen on annettava ohje siitä, miten digitalisaatio etenee luokka-asteittain. Kokonaisdigitalisaatio tarkoittaa, että oppilaalla ja opettajilla on jatkuvasti, koulussa ja kotona, käytössä digitaalinen oppimisympäristö ja siihen tarkoitettu sisältö. Ohjeen tulee sisältää vaihtoehtoiset suositukset siitä, miten tämä toteutetaan oppilaitoksen hankkimilla laitteilla ja sisällöillä tai oppilaiden hankkimilla vastaavilla välineillä. Tämä on tiukasti sidoksissa siihen, kuinka paljon määrärahoja valtion budjetista on varattu tukemaan kuntien hankintoja. Ohjeistuksen on oltava taloudellisten puitteiden sisällä.

Portaittaisuus voi tarkoittaa myös digitalisaation etenemistä paitsi luokka-asteittain myös oppiaineittain. Tällöin Opetushallituksen on annettava ohjeet siitä, mitkä aineet milläkin luokka-asteella siirtyvät digitaalisen opetuksen piiriin ensin ja missä järjestyksessä muut seuraavat.

Kunnat tekevät annettujen puitteiden sisällä omat ratkaisunsa tehtyjen linjausten toteuttamiseksi. Niiden on voitava luottaa valtiovallan tukeen ja aikatauluihin ratkaisuja tehdessään.

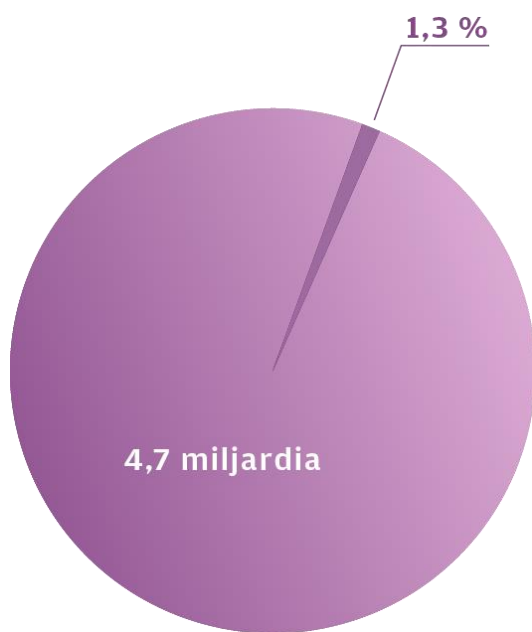
Oppimateriaalikalustantajat ja muut tahot, jotka tuottavat oppimateriaaleja, sopeuttavat tuotantonsa linjausten mukaiseen digitaaliseen opetukseen. Niiden on osaltaan annettava asiantuntemuksensa uudistusta suunnittelevien käyttöön ja oltava valmiita tarjoamaan oikea-aikaisesti uudenlaista oppimateriaalia sekä perehdytystä sen pedagogiseen käyttöön.

TULEVAISUUDEN KOULU

Suomen tulevaisuus lepää sen varassa, kuinka koululaitoksemme kykenee kasvattamaan riittäväillä valmiuksilla, osaamisella ja elämäntaidoilla varustettuja ihmisiä. Kun puhutaan koulusta, niin kirjoja, pulpetteja ja apuvälineitä tärkeämpää on lopputulos – koulusta ulos asteleva ihminen. Tulevaisuuden koulusta astuvat ulos Suomen ja maailman ongelmiin ratkaisuja kehittävät osaajat, oman elämänsä ammattilaiset.

Tulevaisuuden koulussa uudet oppimisen tavat, oppimateriaalit ja oppimisympäristöt mahdollistavat sen, että opettaja voi entistä paremmin ottaa huomioon erilaiset oppijat ja käyttää aikaa oppilaiden kohtaamiseen.

Tulevaisuuden koulu ei tarvitse jättimäisiä lisämäärärahoja. Sen sijaan tarvitaan ennakkoluulottomuutta siinä, että kouluun (niin rakennuksiin, sisältöihin kuin välineisiin) investoimista tarkastellaan nykyisiin käyttökustannuksiin vertaillen.

Perusopetuksen käyttömenot
4,7 miljardia euroa, josta
oppimateriaalihankinnat 60 m€ (2012)

Oppimateriaalimyynti
88 miljoonaa euroa, josta digitaalista
oppimateriaalia 3,6 m€ (2013)

SUOMEN KUSTANNUSYHDISTYS

Suomen Kustannusyhdistys on suomalaisten oppimateriaali- ja kirjankustantajien toimialajärjestö.

Sen jäsenkustantajat tuottavat yli 90 % Suomessa myytävästä kotimaisesta oppimateriaalista ja tätä työtä tehdessään ne maksavat noin kolmelle tuhannelle opettajalle tekijänpalkkioita materiaalin tuottamisesta.

Yhdistyksen tehtävänä on tukea jäseniään kehittämällä kustannusalan toimintaedellytyksiä. Aatteellisena järjestönä Suomen Kustannusyhdistys edistää kirjallisuuden levitystä, lukemisharrastusta sekä sananvapautta.

Lisätietoja yhdistyksen sivuilta www.kustantajat.fi

OPPIMATERIAALIEN OSUUS KUSTANNUSTOIMINNASSA

